

Usodna dvorana

že Napoleonov padec se je pripravil v znameniti beli dvorani na Dunaju za isto dolgo mizo in na istih stolih, ki jih je videti v usodni dvorani še danes. Dvorana je imela prvotno samo troje vrat. Leta 1814 pa so si v dvorani napovedali sestanek cesarji in kralji, ki so hoteli Napoleonovim osvojevalnim dogodivščinam napraviti konec za vedno. Visokih osebnosti je bilo pet. Zato je bil veliki državnik Metternich zelo v zadregi, kako naj spravi petero »kronancev« skozi troje vrat, ne da bi koga od mogočnih povablencev zaradi zapostavljanja žalil. Končno je dal kratkomalo napraviti še dvoje vrat, tako da je vsak kronani dostojanstvenik vstopil v dvorano skozi svoja vrata, ne da bi bilo komu treba dajati prednost pred drugim. V tej dvorani je potolčena Avstrija morala priznati Prusko. V isti dvorani je leta 1914 Franc Jožef podpisal vojno napoved Srbiji. V njej je bila podpisana leta 1919 usoda Habeburžanov in razpad Avstrije; v njej je leta 1934 po treh urah muk izdihnil Dollfuss pod kroglami hitlerjancev. Vse najdeš v zgodovini te dvorane: žalogre, norčije, najfinejšo hinarščino in razbrzdano silo. Danes pa se v njej pretresajo in odobrava-jo Hitlerjeva povelja.

Konec medvedarjev v Romuniji

Romunska vlada je izdala odlok, ki strogo prepoveduje vsako javno produkcijo z medvedji. S to odredbo so udarjeni v prvi vrsti cigani, ki so veljali za specialiste v dresuri medvedov. Cigani so vodili medvede po svetu z obročkom v nosu in so jih naučili plesati na ta način, da so se dotikali prednjih šap z žarečimi železi. Zaradi tega so medvedji poskakovali. Kadar so jim pozneje pokazali železno palico, so se sami postavili na zadnje noge in izvajali ples, katere so cigani spremljali s primitivno godbo.

Habakuk

Reimlichlova povest podomačena — Z dovoljenjem založbe

»Ubil je nekoga!« se je gospodična zgrozila. »Ali je bil razbojnik? Kaj pa je bil učiteljev oče?«

Luka jo je po strani pogledal in je previdno odvrnil:

»Jaz vam ničesar ne vem. Morda so vse samo prazni marnji. Kaj zanesljivega nisem nikoli izvedel... Vi ste pa zelo radovedni, gospodična. Menda ne boste kaj česa počenčali.«

»Ne, ne, brez skrbi bodite!... Saj me nič ne briga. Le to si mislim, da mora biti za učitelja strašno hudo, če ima takega očeta.«

»Res mu je sitno zelo si žene k srcu,« se je Luka jezik spet razvezal; »ali saj ne more nič za to, če je bil oče tak — včasih pade jabolko daleč od drevesa. Od svojega očeta nima ničesar, niti imena ne, še manj kako hudo nagnjenje. Dobra srca je, še kuri ne bi pera izpipal. Svoj denar ves razda, tako da mu samemu skoraj nič ne ostane.«

»To menda le ne bo res. Da bi ves svoj denar razdal? Komu neki?«

»Ljudem, ki so v stiski. Saj vam po resnici povem in mi lahko verjamete,« se je Luka razvnel. »Več kot eno leto je vsak mesec poslal šest, sedem sto dinarjev in še več v Ljubljano patru Dominiku, naj ga ta razdeli med uboge ljudi.«

»Kateremu patru je pošiljal denar?« je razburjeno vprašala gospodična.

»Patru Dominiku pri frančiškanih v Ljubljani. S tem sta si znana še iz onih let, ko je študiral.«

»Koliko je pošiljal?«

»Vsaj šest sto dinarjev na mesec, včasih osem sto ali celo devet sto.«

Gospodična je bila kakor na iglah.

»Od kod vi vse to veste?« ga je nestrpno vprašala. »Saj ni mogoče.«

»Haha, to bom pa vendar vedel, če pa je šel denar skozi moje roke. Učitelj, moj rejneček, je denar dajal meni, da sem ga dal na pošto na Bistrici ali v Tržiču. Če mi ne verjamete, vam lahko poštna potrdila pokažem.«

Ovil si je vajeti okoli levece — »Hi, Lis!« —, segel po listnico in potegnil iz nje nekaj listkov ter jih pomolil gospodični. Ta jih je pregledala z vajenim očesom in se je vsa stresla od razburjenja.

»Komu je pater Dominik dajal ta denar?« je vprašala.

»Komu? Potrebni seveda, ki so bili v stiski, morda revnim misijonarjem, kaj jaz vem!«

»Ali vam učitelj ni povedal?« je gospodična pozvedovala; bila je vsa rdeča. »Ali vam nikoli ni povedal, komu je ta denar namenil?«

»Nikoli. Toda vi ste strašno radovedni, gospodična.«

»Radovedna nisem. Le čudno se mi zdi, kako more učitelj toliko denarja razdati. Koliko pa ima plače?«

»Tega ne vem. Ali to vem, da vse razda in da sam še za potrebo nima. Razen tega hoče še, da ostane vse skrito. Prepovedal mi je, da bi komu kaj črhnil.«

»Vi pa meni nič tebi nič vse poveste!«

»Kaj je treba skrivati, da je kdo dober človek in koliko dobrega stori? Saj mu ne delam sramote. Sicer pa je ta reč itak znana. Vsi ljudje vejo, da je učitelj dober človek — to mu je po meni ostalo.«

Gospodična je dušilo, debelo je požirala in se goltala, kakor da ji je v grtancu kaj obtičalo. Kar iznenada pa ji je ušlo, da se je na moč začela jokati.

»Za sveto božjo voljo, gospodična,« se je Luka prestrašil, »kaj pa vam je? Kaj pa je?«

»Ta revež se mi tako smili — tako dober človek, moj Bog!« je gospodična ihtela.

»Ti ljuba Jederta, kako ste ve ženske občutljive! Ko bi se jaz zaradi vsake reči hotel cmeriti, ki je

22

ganljiva, bi s svojim vozom dan na dan plaval v vodi... Na, le obrišite si solze! Vidite, tamle že Bog roko moli. Ustavila bova — svoj posel imam pri Orehku pa pokrepčati se moram. Vi boste pa koféja, kajne?«

»Ne. Ne zamerite mi, ali v gostilno ne maram. Šla bom počasi naprej; ko me dojdete, bom spet prisledla, če smem.«

»Naj pa bo po vašem! Saj stoji naškribano, da je treba otrokom pustiti njihovo voljo, kajti njihovo je nebeško kraljestvo.«

Razšla sta se pred gostilno. Ko je bila gospodična zopet sama, se je začela na glas jokati; saj ni bila nobena druga kakor Milka, nekdanja Habakukova nevesta...

Kako krivico je delala Habakuku! Zdvomila je nad njim, dolžila ga je nezvestobe — on pa ji je bil zvest, z ljubečim srcem je mislil nanjo, vse, kar je mogel, je žrtvoval zanjo.

Onikrat, ko sta se v Ljubljani srečala, je bilo njemu prav tako hudo kakor njej. In koj potem — zdaj se natančno spominja — je dobila prvo podporo — potem pa mesec za mesecem — toliko denarja!

Le kako, da ji ni prišlo na misel, da ne more biti nihče drug kakor on, ki pošilja denar!

Žal, slepa je bila!

Ko bi se vsaj za vse te grde misli, s katerimi ga je sumničila, mogla odkupiti!

Ali nekaj mu je tudi ona dala! Ostala mu je zvesta kljub vsem bridkobam, mnogo je pretrpela zaradi te ljubezni, srce ji je krvavelo, ali goreti ji ni nehalo nikdar...

Zakaj ji je tako malo zaupal?

Zakaj se je tako iznenada umaknil?

Ali je res verjel, kar so o njej govorili?

Ali je imel kak drug vzrok?

Ker je bil oče ubijalec?

Ali ga je res zaradi tega bilo tako sram, da je sklenil, ostati samec?

Kdo bi razumel možko dušo!...

Če si hoče priti na jasno, vendar že slednjič na jasno, kaj in zakaj, tega ji vendar nihče ne more zameriti, najmanj še Habakuk.

Poiskati ga mora! Govoriti mora z njim!

Ne, ne! To ne more biti. Zanj in zanjo bi bilo tako srečanje hudo in bridko.

Ali pisati mu more! Lepo pisati, krotko in brez tožbe, le toliko, da ga poprosi, naj ji pojasni, kako je vse prišlo.

Da, to bo prav! Habakuk ji ne more zameriti; saj je že dosti časa minulo.

Premišljala je, kaj in kako bi mu naj pisala. Pri tem se je večkrat ozrla, ali Luka še ni bilo, in ko je dospela do Tržiča, še o Luku in njegovem vozu nikjer ni bilo ne duha ne sluha. Zdaj ga seveda ni več čakala, ampak je naglo šla domov, pojedla malo južino in šla v svojo sobico ter napisala Habakuku tole pismo:

»Spoštovani gospod učitelj!

Oprostite mi, prosim, da Vam po dolgem času vendarle pišem, čeprav ste želeli, naj se ne oglašam več.

Najprej se Vam moram iz vsega srca zahvaliti. Slučajno, ne da bi bila sama kaj popraševala, sem izvedela, kaj ste zame in za mater storili.

Po eni strani me je zaradi tega sram; po drugi pa me je spoznanje Vaše dobrote pretreslo. Toliko mesecev ste nama pošiljali tako obilno podporo in ste naju res rešili hude stiske in revščine.

Naj Vam ljubi Bog stotisočkrat povrne! Jaz nič drugega ne morem, kakor da Vas iz vsega srca zahvalim.

(Dalje sledi)